

Valtuustoaloite Oriveden luontoretkeilyreittien kehittämiseksi ja luontomatkailun edistämiseksi

Elämänlaatulautakunta 10.02.2022 § 17
29/10.03.01.02/2022

130/10.03/2021

Kaupunginvaltuusto 22.03.2021 § 13

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja totesi, että Vasemmiston valtuustoryhmä on jättänyt valtuustoaloitteen Oriveden luontoretkeilyreittien kehittämiseksi ja luontomatkailun edistämiseksi.

Aloite kuuluu seuraavasti:

"Luonnossa liikkuminen on lisääntynyt jo useiden vuosien ajan. Koronavuosi on tuonut muassaan tähän vielä nopeampaa kasvua. Metsähallituksen mukaan kansallispuistoissa kävijöiden määrässä oli kasvua viime vuonna 23% vuoteen 2019 verrattuna. Sama trendi on ollut havaittavissa muillakin luontoreiteillä. Luonnossa liikkuminen on edullinen harraste, joka sopii niin aikuisille kuin lapsiperheillekin, eikä vaadi kummoisia taloudellisia panostuksia. Luonnossa liikkuminen edistää niin fyysistä kuin psyykkistäkin terveyttä.

Luontoreitit ovat myös tärkeitä luontomatkailuyrittäjille, joita Orivedelläkin on lukuisia. Business Finlandin mukaan: "Luontomatkailun kärkenä ovat helposti toteutettavat ja omatoimiset, kevyet luontoaktiviteetit sekä paketoitunut jakelukanaville tarkoitetut aktiviteettituotteet, joihin yhdistyy paikallinen kulttuuri, ruoka ja vastuullisuus." (...) "Suomen luonto on matkailun tärkeimpiä vetovoimatekijöitä. Matkailussa tuotteistamisella on tärkeä osuus, ja niin myös luonto tuotteistetaan houkutteleviksi paketeiksi tai päiväretkeiksi. Kansainvälisillä markkinoilla potentiaalisimmat teemat ovat vaellus, pyöräily, maastopyöräily, melonta ja eläintenkatseilu (wildlife)."

Myös urheilu- ja liikuntamatkailu on kirjattu Suomen matkailustrategiaan yhtenä edistettävänä teemana. Esimerkiksi polkujuoksu, swimrun ja maastopyöräily ovat lajeja, joissa Visit Finland näkee mahdollisuuden kansainvälisen matkailun kasvulle urheilutapahtumien ja kilpailujen ympärille.

Orivettä mainostetaan luonnon läheisyydellä ja onpa Orivedellä kaksi luontohelmeäkin: Eräpyhä ja Pukala. Villasukkajuoksun SM-kisat toivat Orivedelle näkyvyyttä ja vastaavan kaltaisille urheilutapahtumille olisi tilausta enemmänkin. Luonnossa liikkumisen lisääntyminen näkyy tarpeena resursoida luontoreittien kunnossapitoon ja kehittämiseen.

Liikkuminen Orivedenkin luontoreiteillä on lisääntynyt runsaasti, mutta tilaa kasvulle olisi enemmänkin. Osa reiteistä tarvitsisi kunnostusta pitköspuiden osalta ja reittimerkintöjen osalta. Myös reiteille löytäminen on osin hankalaa, esimerkiksi Pukalan tieviittojen puutteellisuuden takia. Karttalinkit ja kulkureitit luontokohteille tulisi löytyä helposti kaupungin nettisivuilta. Kaikkia mahdollisia ulkoilureittejä ei vielä ole listattu kaupungin sivuille.

Melonta- ja veneretkeilyä edistäisi tieto Längelmäveden luontosatamien ja rantautumispaikkojen sijainnista ja saarissa olevista laavuista.

Luontoreiteillä olevien laavujen ja tulipaikkojen huoltoa ja polttopuuhuoltoa on tarve lisätä kasvaneen käytön myötä.

Luontoreitteihin panostaminen kohentaa Oriveden brändiä luonnonläheisenä kaupunkina ja tuo tullessaan lisää matkailijoita. Luontoreittien kehittäminen palvelee niin Oriveden asukkaita, kesäasukkaita, kuin satunnaisia matkailijoitakin ja toimii myös houkuttimena luonnossa liikkumisesta kiinnostuneille uusille asukkaille. Luontoreittien kehittämisessä pitää tehdä yhteistyötä luontomatkailuyrittäjien kanssa luonnossa liikkuvien ryhmien tarpeiden kartoittamiseksi.

Luontomatkailu tulisi nähdä Orivedellä tulevaisuuden kasvualana, joka paitsi tuo verotuloja, myös kohentaa mielikuvaa Orivedestä matkailu- ja asumiskohteena. Luontoreiteillä liikkuvat ihmiset kertovat kokemuksistaan ahkerasti sosiaalisessa mediassa ja hyvät kokemukset houkuttelevat uusia ihmisiä reiteille ja palveluihin. Suunniteltu Tampere – Orivesi retkeilyreitti Kintulammilta Pukalaan ja Vähä-Teerijärvelle on omiaan lisäämään luontomatkailun mahdollisuuksia ja tämän mahdollisuuden kehittämiseen on kaupungin syytä tarttua.

Me allekirjoittaneet esitämme, että luontoreittien kunnossapitoon ja kehittämiseen tulee resursoida enemmän rahaa ja henkilötyötä. Yhteistyötä paikallisten luontomatkailuyrittäjien kanssa tulee tiivistää yrittäjien tarpeiden kartoittamiseksi ja mahdollisten luontomatkailu- ja -urheilutapahtumien kehittämiseksi yhteistyössä. Tämä luontoreittien kehittäminen tulee liittää Oriveden markkinointistrategiaan ja tehdä työ näkyväksi positiivisena brändäyksenä. Hankerahoitus ja joukkorahoitusmahdollisuuksia olisi myös selvitettävä.

Orivesi 22.3.2021

VASEMMISTON VALTUUSTORYHMÄ

Markus Hannila	Anne Kahelin
Reijo Kahelin	Irma Koskela
Mari Lind	Jenni Saxholm

Koronan vuoksi aloite on valmisteltu etänä eikä siinä siksi ole allekirjoituksia. Valtuustoryhmän puheenjohtajana vakuutan, että kaikki valtuustoryhmän jäsenet hyväksyvät aloitteen.

Reijo Kahelin"

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 12.04.2021 § 98

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää toimittaa aloitteen elämänlaatulautakunnalle ja elinvoimapalveluille valmisteltavaksi ja pyytää aloitteen johdosta ehdotuksen 30.6.2021 mennessä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Vastaus aloitteeseen:

Oriveden retkeily- ja virkistysreitit sekä niihin liittyvät kehittämistoimet ja hankkeet.

Kuten Vasemmiston valtuustoryhmän aloitteessa mainitaan, luontoliikkuminen on nousevassa trendissä ja Orivettä mainostetaan luonnon läheisyydellä sekä aktiivisuudella.

Elämänlaatupalvelujen tulosalueella toimiva liikuntapalvelujen tulossyksikkö on tehnyt mm. seuraavia toimia viimeisten vuosien aikana resurssien kunnossapitoon ja peruskorjaukseen. Toimet ovat olleet suurelta osin käynnissä jo ennen valtuustoryhmän aloitteen jättämistä, toimista osa on yhä toteutuksessa ja osa on valmistunut viimeisen 2-3 vuoden aikana.

1. Hakenut ja saanut vuosittain Pirkanmaan Virkistysalueyhdistykseltä avustusta melontareitin sekä Eräpyhän alueen kunnossapitoon ja kehittämiseen ja toteuttanut lukuisia toimia näissä kohteissa. Mainittakoon mm. esteetön reitti Eräpyhän alueella sekä melontareitin kokonaisuudistus ja kaksi uutta taukopaikkaa. Avustusmäärä 2017-2021 n. 25 000 €, käyttöraportti vuosittain.
2. Hakenut ja saanut ELY/AVI avustusta lähivirkistysalueiden kehittämiseen ja toteuttanut mittavat projektit reittien kunnossapidossa, pitkospuiden rakentamisessa sekä uusien lähireittien suunnittelussa. Toimia tehty myös ennakoivasti Kintulammi-Pukala-Vähä Teerijärvi reittiin liittyen. Myönnetty avustus 20 000 €, käyttöaika 5/22 asti.
3. Esittänyt retkeily- ja virkistysaluehankkeita kaupungin investointisuunnitelmaan ja hankkeet on investoinneissa huomioitu ja käynnissä. Investointivaraukset 2017- n. 100 000 €.
4. Ollut osallisena Seudullisissa virkistysreitti työryhmissä sekä mukana kehittämässä Tampereen seudun lähivirkistysreittien kartta-appia. Kunnan maksuosuus sovelluksesta n. 2500 €.
5. Ollut osallisena alusta alkaen Kintulammi-Pukala-Orivesi reittityöryhmässä. Panoksena liikuntapäällikön työpanos.
6. Elämänlaatulautakunta on antanut lausuntoja reittiprojekteihin, kävely ja pyöräilyväyliin ja ottanut kantaa lisäksi myös naapurikuntien retkeilyreitteihin liittyvissä kysymyksissä, mm. Kaarinanpolun huolto- ja ylläpitosuunnitelma.
7. Liikuntapalvelut on työllistänyt reittien kunnossapito-/suunnittelu- sekä rakentamishankkeissa nuoria, opiskelijoita, työharjoittelijoita, työllistämistukihenkilöitä, vankeinhoitolaitoksen kuntouttavaa toimintaa sekä ostanut palveluja paikallisilta yrittäjiltä.
8. Taukopaikkojen ylläpidon ja puuhuollon osalta toimituksia on lisätty jo koronan alusta alkaen, osa kohteiden huollosta on myös ulkoistettu. Puuhuoltoa tehty myös puutarhurin kanssa yhteistyössä.
9. Elinvoimapalveluissa on haettu avustusta lähivirkistys- ja retkeilyreittien tuotteistamiseen digihankkeessa, avustusta on myönnetty 62 898 € ja hanketyö on alkamassa kevään 2022 aikana.

Elämänlaatupalvelujen resurssit ovat nykyisen virkistys- ja retkeilyalueen osalta täysin käytössä ja toimintojen laajentaminen esitetyn aloitteen mukaan ei tällä hetkellä ole mahdollista.

Esitän liikuntapalvelujen esimiehenä, että Vasemmiston valtuustoryhmä kokoaa yrittäjästä ja luottamushenkilöistä koostuvan asiantuntijaryhmän, joka ideoi erilaisia toimintamalleja, selvittää mahdollisia kustannusrakenteita ja mm. maanomistajien halukkuutta olla osana jotain laajempaa virkistysalue ja -reittiverkostoa tai palvelukokonaisuutta. Tämä tukisi Oriveden alueen luonto- ja matkailuyrittäjyyttä oikeista lähtökohdista sekä nostaisi myös kaupungin imagoa luonnonläheisenä kohteena.

Olen itse ollut mukana toteuttamassa vastaavaa yrittäjävetoista hanketta kotikunnassani Rautalammilla ja tiedän kokemuksesta, että lähtökohta tällaiselle markkinointi- sekä tuoteistusperusteiselle isommalle hankkeelle tulee olla hyötyjäaloitteinen (yrittäjä+käyttäjä). Kaupungin viranhaltijana pystyn tarjoamaan asiantuntijalausuntoja tai opastamaan oikean asiantuntijan suuntaan.

Yhtenä erinomaisena vaihtoehtona näen tämän suuntaiseen aloitteeseen perustettavan matkailuyrittäjäyhdistyksen, joka hakee itse rahoituksen, palkkaa projektihenkilöt ja toteuttaa omista lähtökohdista katsoen hanketta kaupungin asiantuntijoiden antaman avun tuella. Tällaisella em. toimintamallilla toteutimme 5 vuoden projektina n. 250 km reitistöä, yli 20 vuokramökkiä ja 25-30 matkailuyrittäjäjäsentä kattaneen yhdistyksen, jonka vetovastuussa oli yksi yrittäjästä, oman toimen ohella. Kunnan rooli oli hankkeessa olla tukena mm. messu ja markkinointitapahtumissa ja tarjota kokous yms. puitteita tarvittaessa.

Esittelijä	Liikuntapääällikkö Roope Marski
Päätösehdotus	Elämänlaatulautakunta hyväksyy tehdyn selvityksen ja etenemisehdotuksen Oriveden luontoretkeilyn ja -matkailun kehittämiseksi.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.